

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2346-8467

აგრო
AGRO
АГРО
NEWS

№1

ქუთაისი – Kutaisi – Кутаиси
2016

ჟურნალი წარმოადგენს
კავშირი იმერეთის აგროეკოლოგიური ასოციაციისა და
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრარული ფაკულტეტის
პერიოდულ-სამეცნიერო გამოცემას

სარედაქციო კოლეგია:

ლორთქიფანიძე როზა – (მთავარი რედაქტორი);
ავალიშვილი ნინო (სწავლული მდივანი);
ურუშაძე თენგიზი; პაპუნიძე ვანო; შაფაქიძე ელგუჯა; ასათიანი რევაზი; კოპალიანი როლანდი; ჯაბნიძე რევაზი; კინწურაშვილი ქეთევანი; მიქელაძე ალექსანდრე; ჭაბუკიანი რანი; ქობალია ვახტანგი; ფრუიძე მაყვალა; ჩანჩიანი-ანასაშვილი ნუნუ; დოლბაია თამარი; ყუბანიშვილი მაკა; კვლენჯერიძე ნინო; ყიფიანი ნინო; ხელაძე მაია; კილასონია ემზარ; კვლიშვილი მანანა; ჩხიროძე დარეჯანი; ჯობავა ტრისტანი; წიქორიძე მამუკა; თავბერიძე სოსო; თაბაგარი მარიეტა; კილაძე რამაზი; მეტრეველი მარიამი; დვალაძე გულნარა; ნემსაძე მარიამი.

სარედაქციო კოლეგიის საზღვარგარეთის წევრები:

იოფე გრიგორი (აშშ); კავალიაუსკას ვიდასი (ლიტვა); ჩუხნო ინნა (უკრაინა); ბელოკონევა-შიუკაშვილი მარინა (პოლონეთი); გასანოვი ზაური (აზერბაიჯანი); მამადოვი რამაზანი (თურქეთი); სანტროსიანი გაგიკი (სომხეთი); სალინდიევი ულტემურატი (ყაზახეთი).

The magazine is a periodical scientific publication of
Imereti Agro-ecological Association and
Akaki Tsereteli State University Faculty of Agrarian Studies.

EDITORIAL BOARD

Lortkipanidze Roza – (Editor in Chief);
Avalishvili Nino – (Academic Secretary);
Urushadze Tengiz; Papunidze Vano; Shapakidze elguja; Asatiani Revaz; Kopaliani Roland; Jabnidze Revaz; Kintsurashvili Ketevan; Mikeladze Aleksandr; Chabukiani Rani; Qobalia Vaxtang; Fruidze Makvala; Chachkhiani-Anansashvili Nunu; Dolbaia Tamar; Kubaneishvili Maka; Kelendjeridze Nino; Kipiani Nino; xeladze Maia; Kilasonia Emzar; Kevlishvili Manana; Chxirodze Daredjan; Jobava Tristan; Tsiqoridze Mamuka; Tavberidze Coco; Tabagari Marieta; Kiladze Ramaz; Metreveli Mariami; Gvaladze Gulnara; Nemsadze Mariam.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Ioffe Grigory (USA); Kavaliauskas Vidas (Litva); Chuxno Inna (Ukraine); Belokoneva-Shiukashvili Marina (Poland); Gasanov Zaur (Azerbaijan); Mammadov Ramazan (Turkey); Santrosian Gagik (Armenia); Sagyndykov Ultemurat (Kazakhstan).

Журнал представляет
Периодическое научное издание
Союза агроэкологической ассоциации Имерети и
Аграрного Факультета Государственного Университета Акакия Церетели

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Лорткипанидзе Роза – (главный редактор);
Авалишвили Нино – (Учебный Секретарь);
Урушадзе Тенгиз; Папунидзе Вано; Шафакидзе Элгуджа; Асатиани Реваз; Копалиани Роланд; Джабнидзе Реваз; Кинцურашвили Кетеван; Микеладзе Александр; Чабукиани Рани; Кобалия Вахтанг; Фруидзе Маквала; Чачхიანი-Анашавილი Нуну; Долбая Тамар; Кубанейшвили Мака; Келенджеридзе Нино; Кипиани Нино; Хеладзе Маია; Киласонია Эмзар; Кевлишвили Манана; Чхиродзе Дареджан; Джобавა Тристан; Цикоридзе Мамука; Тавберидзе Сосо; Табагари Мариета; Киладзе Рамаз; Метревели Мариами; Гваладзе Гулнара; Немсадзе Мариам.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Иоффе Григори (США); Кавалиаускас Видас (Литва); Чухно Инна (Украина); Белоконева-Шиукашвили Марина (Польша); Гасанов Заур (Азербайджан); Маммадов Рамазан (Турция); Сантросян Гагик (Армения); Сагиндигов Ултемурат (Казахстан)

როლანდ კოპალიანი – თხილის წარმოების ზრდის დინამიკა საქართველოში რეგიონების მიხედვით _____	9
ქეთევან კინწურაშვილი – კოფეინის ბანსაზღვრის და მისი მიღების ექსპრეს მეთოდი _____	13
Роза Лорткипанидзе – АГРОЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СРЕДА ОСУЩЕННЫХ ПОЧВ МЕГРЕЛИИ _____	18
რეზო ჯაბნიძე – ღარბი, რომ განვითარდეს და აღორძინდეს _____	22
Сантросян Г.С. – ЦЕННЫЕ ФОРМЫ АБРИКОСА “ХАРДЖИ” В АРМЕНИИ _____	32
ნუნუ ჩაჩხიანი-ანასაშვილი – ბიოლოგიური მეთოდი ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტის მიღების ბარანტია _____	35
Roza Lortkipanidze, Nino Kelenjeridze – RAISING SOIL FERTILITY IN OLIVE PLANTATIONS VIA CLOVER CULTURES IN CONDITIONS OF TSKALTUBO DISTRICT _____	40
ვახტანგ ქობალია – მანღარინ „აღრეშლას“ ნუცეღარული თესლნერგების ფორმათა მრავალფეროვნების ბიო-მორფოლოგიური და სამეურნეო მაჩვენებლების შესწავლის შედეგები _____	42
მარიეტა თაბაგარი, ვლადიმერ უგულავა, შორენა კაპანაძე, ნატალია ჯინჭარაძე – აღმოსავლური ხურმის ჯიშების სამეურნეო მახასიათებლების შესწავლა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის კირობებში _____	48
ნინო ავალიშვილი – ბეოლოგიური პროცესების როლი ქანებისა და რელიეფის ფორმირებაში _____	51
ლ.გ. ბაზერაშვილი, ნ. ბოკუჩავა, მ. კეველიშვილი, ნ. ჯიბლაშვილი – წაბლის დაავადებანი წინანდლის დენდროკარკში _____	56
ტრისტან ჯობავა – ლიმონ ქართულის, მეიერისა და დიოსკურიას მაღსეკობამძლეობის შესწავლის შედეგები _____	58
Мака Кубанейшвили – ТОПИНАМБУР (ЗЕМЛЯНАЯ ГРУША) – ПОЛЕЗНОЕ РАСТЕНИЕ _____	66
გულნარა დვალაძე – მაყვლის (Rubus) მცენარის მიზანდასახული კულტივირების პერსპექტივა ახალი სახის კვების მრეწველობის საღებავის წარმოებისათვის და ბიომრავალფეროვნების დაცვა _____	69

ნინო ყიფიანი, მაია ხელაძე – ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დასასიათება _____	72
ნინო კელენჯერიძე, ნელი კელენჯერიძე – ორბანული და მინერალური სასუქების შედარებითი ეფექტურობა დაბალნაყოფიერ ალუვიურ ნიადაგებზე გაშენებულ ფეიქოს კლანტაციაში _____	76
ნატალია სანთელაძე – ფეიქოს კულტურის ეკონომიკური ეფექტურობა იმერეთის რეგიონის ალუვიურ ნიადაგებზე _____	79
ვაჟა თოდუა, დალი ბერიკაშვილი, სოფიო ცქვიტაია – ველური ხილი, გამრავლება, ჭიმიური შემადგენლობა და გამომწეების პერსპექტივები _____	81
ლია კოპალიანი – ზეთისხილის ყვავილობისა და ნაყოფმსხმოიარობის ფენოლოგიური ფაზების მიმდინარეობა იმერეთის რეგიონში _____	90
მზია კურდღელია – ლავანდის კულტურის პერსპექტივა საქართველოში _____	93
ალექსანდრა ჩაფიჩაძე, მაკა ყუბანეიშვილი – ჩაიოტა (<i>Sechium edule</i>) – ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წყარო _____	97
სულიკო ბერიძე – ცხიველთა კვების ტრადიციები საქართველოში და მისი გავლენა პროდუქტიულობაზე _____	101
მაცვალა ფრუიძე, ეკატერინე ბენდელიანი – ლუდის შენახვაზე მოქმედი ფაქტორები _____	104
ეკატერინე კახნიაშვილი – ჩაის არომატიზაცია და მიღებული პროდუქტის ეკონომიური გაანგარიშება _____	110
ვარლამ აკლაკოვი – პროლინის, არბინინისა და ჰისტიდინის ბარდაქმნის ზოგიერთი თავისებურებანი საფუძვრებში ღვინის შამპანიზაციისას _____	114
მალხაზ მიქაბერიძე – აბრონეფლეულის სემპტრულ-ოპტიკური მახასიათებლების გამოკვლევა _____	118
თამარ ხუციძე – ველური ყვავილოვანი მცენარის - შავყამალას (<i>Scrophulariaceae Lunariifolia Boiss</i>) გვირგვინის ფურცლების მღებავი ნივთიერების მორფოლოგია _____	121
ნანა ქათამაძე, თამარ ხუციძე – ჩაის ფოთლის შენახვისა და ტრანსპორტირების პერიოდში მიმდინარე ჭიმიური და მიკრობიოლოგიური პროცესები _____	124
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – თბილისის „კუს ტბის“ რეკრეაციული ზონის დენდროფლორის მდგომარეობის შეფასება და სარეკონსტრუქციო ღონისძიებების მეცნიერული დასაბუთება _____	128
ქეთევან ქუთელია – აქტინიდიის კულტურის თესლით გამრავლება _____	136

ეთერ ბენიძე, ვანდა გვანცველაძე – ბარემოს ტემპერატურული პირობების გავლენა ზოგიერთი ბაზაფხულზე მოყვავილე მერქნიანი მცენარის ფენოფაზების მიმდინარეობაზე	138
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – ძალაძე თბილისის საზღვრებში და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარბავებისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის დაცვის რეზულირების მმქანიზმის შეფასება	144
ეთერ ბენიძე, ეკატერინა გუბელაძე, მარინა კუცია, იზა ოჩიკიძე, ქეთევან ქუთელია – აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჯავჭავაძის გამზირზე მდებარე სასწავლო კორპუსის მიმდებარე ტერიტორიის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური შესწავლის შედეგები	151

2 **მულტიდისციპლინარული დარგები** MULTIDISCIPLINARY BRANCHES МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛИ

ზეინაბ ახალაძე – საქართველოს აბრეშქვორები	161
მანანა შალამბერიძე – შერჩეულ მემკვიდრეებში შერჩერის უწყვეტი	166
გულადი თხილაიშვილი – ანტი-დემინგის მნიშვნელობა ეროვნული სასურსათო უსაფრთხოების გადაწყვეტის საკითხში	170
ნატო ჯაბიძე – სოფლის მემკვიდრეების შემდგომი განვითარება, მიწის მართვის თანამედროვე სისტემის შემქმნის ბარეში შეუძლებელია	176
ჯემალ ანანიძე, გიორგი ჯაბიძე – სოფლის მემკვიდრეების სპეციალიზაციისა და დარბთა შეთანაწყობის ეკონომიკური ეფექტიანობა აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	183
გელა ლოსაბერიძე, დავით კბილაშვილი – აბრეშქვორების განვითარების პრობლემები და პერსპექტივები საქართველოში	187
სოსო თავბერიძე, ემზარ კილასონია – სამანქანო-სატრაქტორო აბრეშქვორების საყრდენ-ჩაჭიდებითი გამავლობის კვლევა შერდოვულ მიწათმომქმედების პირობებში	193
ემზარი კილასონია – ზეთისხილის სადემონსტრაციო ნაკვეთზე ჩასატარებელი მმქანიზმებულ სამუშაოთა ტექნოლოგია	197
მამუკა წიქორიძე – მინერალური საუქმების მმქანიზირებული ვესით მოყვადება და სიმინდის რიბთაშორისებში შეტანის ხერხები	200
სოსო თავბერიძე, დავით კბილაშვილი – თვლიანი ტრაქტორის საკურსო მდბრადობის კვლევა	203

დარეჯან ჩხიროძე – მღბრადი განვითარება ეკონომიკის განვითარების გარანტი	208
იზოლდა ხასაია – ტურისტული მომსახურების მომხმარებელთა პრობლემები იმერეთში	211
სერგო ცაგარეიშვილი, აკაკი ნასყიდაშვილი, მათა დიაკონიძე – კვების მომსახურების ზოგადი დახასიათება ტურიზმში	216

1 აგრორული მეცნიერებანი AGRICULTURAL SCIENCES АГРАЛЬНЫЕ НАУКИ

**თხილის წარმოების ზრდის დინამიკა საქართველოში
 რეგიონების მიხედვით**

როლანდ კოპალიანი

სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორი, აკადემიკოსი, აკადემიის წევრის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ნაშრომში განხილულია საქართველოში თხილის წარმოების განვითარება და პერსპექტივები რეგიონების მიხედვით. აგრეთვე მოცემულია რეკომენდაციები ამ კულტურის სამრეწველო წარმოებისათვის. კერძოდ, თხილის წარმოების გაზრდის მნიშვნელოვან რეზერვს წარმოადგენს ამ კულტურის ერთ შტამბიანი ფორმების დანერგვა, რითაც მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება ნაყოფის მომცემი ხის განათებულობა და სხვა პარამეტრები, რითაც შესაძლებელია საჭეკტარო მოსავლიანობის გადიდება 2 ტონამდე და მეტადაც.

ქართული თხილი მაღალი სამეურნეო-ტექნოლოგიური თვისებებით გამოირჩევა და საყურადღებო საექსპორტო ნედლეულია, რომლის გადამუშავების შედეგად მიღებული პროდუქტების კვებითი, სამკურნალო, საპარფიუმერიო ღირებულებას განსაზღვრავს ნედლეულში ცხიმების, ცილების, ნახშირწყლების, ბიოაქტიური ნივთიერებების, ვიტამინების შემცველობა, რომელთა ცვალებადობა გამოწვეულია ჯიშის ბიოლოგიური თავისებურების, ადგილმდებარეობის (მიკროზონის) ბუნებრივი პირობების, ნიადაგურ-კლიმატური პირობების, მცენარის ასაკისა და შესრულებული აგროტექნოლოგიური სამუშაოების გავლენით.

თხილის კულტურა ტრადიციულია ქართველი ხალხისათვის, რასაც ენდემური ჯიშების და ადგილობრივი პერსპექტიული ფორმების სიმრავლეც ადასტურებს. თხილის კულტურის ფართობების ზრდა ძირითადად გამოწვეულია როგორც ადგილობრივ ასევე ევროპულ ბაზარზე მაღალხარისხოვანი ნედლეულის მზარდი მოთხოვნილებით.

საქართველოში თხილის კულტურას უხსოვარი დროიდან იცნობდნენ. ისტორიული წყაროებით დასტურდება, რომ ძვ. წ. აღ. VI საუკუნეში ქართველური ტომები აშენებდნენ თხილის გარეულ ფორმებს, რომელთა ბუნებრივი ჰიბრიდიზაციის და შერჩევის შედეგად წარმოიშვა გარემო პირობებს შეგუებული, მაღალმოსავლიანი ჯიშებისა და ფორმების სიმრავლე. დღეისათვის საქართველოში გავრცელებული რამდენიმე ათეული აბორიგენული ჯიშის სახელწოდებები - შველისყურა, ანაკლიური, გულშიშველა, ხაჭაპურა, ნემსა და მრავალი სხვა, მათ ადგილობრივ წარმოშობაზე მიგვითითებს.

თხილის კულტურა თავისი ეკონომიური მნიშვნელობით დიდ ინტერესს იწვევდა და დღესაც ყურადღების ცენტრშია, მისი ნაყოფი და გადამუშავების შედეგად მიღებული პროდუქტები ფართოდაა ცნობილი, რასაც უპირველეს ყოვლისა განაპირობებს მისი ნაყოფის მრავალმხრივი გამოყენება.

საქართველოს ტერიტორიაზე გავრცელებულია დაახლოებით 27 ჯიშის თხილი. გურიაში გავრცელებულია: გულშიშველა, შველისყურა, ჩხიკვისთავა, საივანებო, ბადემი—დედოფლისთითა, ხაჭაპურა, ნემსა, ჩინჩა, ცხენის ძუძუ, ტრაპეზუნდი, ბერძნული თხილი.

სამეგრელოში: ფუთქურამი, ხოჯითხილი, შველისყურა, ბადემი-დედოფლისთითა, ტრაპეზუნდი, კუდრიაფიკი, ჩერქეზული, აფხაზური წვრილი.

იმერეთში: ბადემი-დედოფლისთითა, ხაჭაპურა, ნემსა, ვანის წითელი, ტრაპეზუნდი, ბერძნული თხილი.

ქართლსა და კახეთში: კერასუნდის გრძელი, ათა-ბაბა, ბელაქნის, ხაჭაპურა, კუდრიაფიკი, ფურფულაკი. ქართული თხილის აბორიგენულ ჯიშებს რამდენიმე უპირატესობა აქვთ, კერძოდ:

- ძლიერი ფესვთა სისტემა ხელს უწყობს მცენარეებს, რომ ყველა საჭირო საკვები ნივთიერება საკმაოდ რაოდენობით მოიძიონ ნიადაგში. ამიტომ ნიადაგის გასანოყიერებლად ფაქტობრივად ქიმიურ სასუქებს არ იყენებენ;

- მდგრადია დაავადებების მიმართ, ამიტომ საქართველოში პრაქტიკულად არ იყენებენ შხამქიმიკატებს. აქედან გამომდინარე, საქართველოში წარმოებულ თხილში იმაზე ბევრად მცირეა მავნე ნივთიერებების შემცველობა, ვიდრე ეს დაშვებულია საკმაოდ მკაცრი საერთაშორისო სტანდარტების მიერ;

- თხილი ხასიათდება უნარჩენო წარმოებით - გამოიყენება როგორც ნაყოფის გული, ისე ნაჭუჭი (საწვავად, კომპოსტად, საბურავების წარმოებაში), აგრეთვე მერქანს;

- საქართველოში გავრცელებული თხილი მაღალი სასაქონლო თვისებებითა და კონკურენტუნარიანობით ხასიათდება, იგი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საექსპორტო პროდუქციაა, რომლის რეალიზაცია არ არის დამოკიდებული რუსეთის ბაზარზე, იგი ძირითადად ევროპაში იყიდება.

ჩვენი ქვეყნის მრავალფეროვანი ნიადაგური და კლიმატური პირობები, მთასა და ბარშიც თხილის კულტურის ფართოდ გავრცელებისა და მსოფლიო ბაზრისათვის მაღალი სასაქონლო ღირებულების კონკურენტუნარიანი პროდუქციის მიღების კარგ შესაძლებლობებს ქმნის. ქართული თხილის წარმოება საგრძნობლად განვითარდა ბოლო ათი წლის განმავლობაში. ნიადაგური და კლიმატური პირობები ხელს უწყობს საქართველოს თითქმის ყველა კუთხეში წარმოებული იყოს მაღალხარისხიანი და კონკურენტუნარიანი მოსავალი.

თხილს აქვს ძლიერი და ამავე დროს ნიადაგის ზედა ფენებში ჰორიზონტალურად განლაგებული ფესვთა სისტემა, რითაც ამაგრებს და იცავს ნიადაგს ჩამორეცხვისაგან, რაც სხვა კულტურისათვის გამოუყენებელ ფერდობ ადგილზე გაშენების შესაძლებლობას იძლევა. ის ნაკლებად შრომატევადი კულტურაა და ამიტომ არავითარ კონკურენციას არ უწევდა და ახლაც არ უნდა უწევდეს ქვეყნის ტერიტორიაზე სხვადასხვა პერიოდში პრიორიტეტულად მიღებულ სოფლის მეურნეობის დარგების განვითარებას (მეჩაიეობა, მეციტრუსეობა, მეთამბაქოეობა, მევენახეობა, ეთერზეთოვანი კულტურების წარმოება და ა.შ.

იმისათვის, რომ თვალსაჩინო გახდეს თხილის ფართობებისა და წარმოების

ზრდის დინამიკა განვიხილოთ 10 წლის წინ მიღებული (2006 წ.) მონაცემები.

საქართველოში თხილის ნარგაობის ფართობი, მოსავალი და საშუალო მოსავლიანობა (კომპაქტურ ნარგაებში)

ცხრილი N 1

ფართობი (1000 ჰა)		მოსავალი (ათასი ტონა)	საშუალო მოსავლიანობა (ტ/ჰა)
სულ	მ. შ. მსხმოიარე ასაკში		
2006 წ.	2006 წ.	2006 წ.	2006 წ.
23,7	15,3	20,2	1,3

როგორც 1 ცხრილიდან ჩანს, 2006 წელს თხილის საერთო ფართობი არ აღემატებოდა 23,7 ათას ჰექტარს, აქედან მსხმოიარე ასაკში 15,3 ათასი ჰექტარი. 2014 წლის მონაცემებით კი თხილის ნარგაობის ფართობმა საექსპერტო შეფასებით 29,5 ათას ჰექტარს გადააჭარბა და ზრდის ეს ტენდენციები ამჟამად გრძელდება.

ჩვენი აზრით, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს თხილის მწარმოებელ რეგიონებში ამ კულტურის ფართობები ყოველწლიურად იზრდება, მისი გაშენება არავითარ შემთხვევაში არ უნდა მოხდეს ჩაისა და სხვა სუბტროპიკული კულტურების მიერ დაკავებული ფართობების შემცირების ხარჯზე და ყოველი ასეთი მცდელობა უნდა გახდეს მკაცრი რეაგირების საგანი, მით უმეტეს, რომ თხილის პლანტაციების გაფართოებისათვის ამ რეგიონებში მიწის სხვა რესურსებიც არსებობს, სადაც თხილის გარდა მათი გამოყენება სხვა კულტურებისათვის არ არის მიზანშეწონილი. ასეთად გვესახება პირველ რიგში დაუმუშავებელი სასოფლო-სამეურნეო საგარეულები და გამოუყენებელი მიწის რესურსები, რომლებიც ოფიციალური მონაცემებით რამდენიმე ათეულ ათასობით ჰექტარს აღწევს (იმერეთი, სამეგრელო, გურია) თხილის მწარმოებელ რეგიონებში. თხილის წარმოების ზრდის დინამიკაზე წარმოდგენას იძლევა ცხრილი 2

თხილის წარმოება რეგიონების მიხედვით (ათასი ტონა)

ცხრილი 2

წლები	2010	2011	2012	2013	2014
რეგიონები					
სულ საქართველოში	28,8	31,1	24,7	39,7	37,4
იმერეთი	2,4	4,8	3,4	5,6	3,9
სამეგრელო და ზემო სვანეთი	20,8	15,8	11,8	20,5	21,4
გურია	3,7	6,8	5,9	9,0	7,5
დანარჩენი რეგიონები	1,9	3,7	3,5	4,6	4,5

როგორც 2 ცხრილიდან ჩანს, საქართველოში თხილის წარმოების მზარდი დინამიკაა, ასე მაგალითად თუ 2010 წელს თხილის წარმოება 28,8 ათას ტონას შეადგენდა, 2014 წლისათვის ეს მაჩვენებელი გაიზარდა 29,9%-ით, და შეადგინა 37,4 ათას ტონა.

ასევე 2010 წელთან შედარებით 2014 წელს თხილის წარმოების ზრდის დინამიკა შეინიშნება ყველა რეგიონში. თხილის წარმოების საერთო მოცულობით, გამოირჩევა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონი, სადაც 2014 წლის მონაცემებით დამზადდა 21,4 ათასი ტონა თხილი. ასევე აღსანიშნავია გურიის რეგიონი, სადაც 2010 წელთან შედარებით 2014 წლის მონაცემებით თხილის წარმოება გაიზარდა თითქმის ორჯერ.

თხილის წარმოების გაზრდის მნიშვნელოვან რეზერვს წარმოადგენს ასევე ამ კულტურის ერთ შტამბიანი ფორმების დანერგვა, რაც საშუალებას იძლევა 1 ჰა-ზე დაირგოს 400–500 მცენარე. ამ მეთოდის გამოყენებისას მნიშვნელოვნად უმჯობესდება ნაყოფის მომცემი ხის განათებულობა და სხვა პარამეტრები, რითაც შესაძლებელია საჰექტარო მოსავლიანობის გადიდება 2 ტონამდე და მეტადაც.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. კოპალიანი რ., უგულავა ვ. – სუბტროპიკული მეხილეობა - ქუთაისი; 2010 წ;
2. კოპალიანი რ., ლორთქიფანიძე რ., ჩანტლაძე ზ. – თხილის წარმოების თანამედროვე მდგომარეობა და მისი განვითარების პერსპექტივები საქართველოში-მეორე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „თანამედროვე აქტუალური სამეცნიერო საკითხები“; გორი; 2010წ.
3. საქართველოს სოფლის მეურნეობა. სტატისტიკური პუბლიკაცია. თბილისი 2014წ.

THE DYNAMICS OF GROWTH OF HAZELNUT PRODUCTION IN GEORGIA BY REGION

Roland Kopaliani

Doctor of Agricultural Sciences, Akaki Tsereteli State University

Summary

The article deals with the development and prospects for hazelnut production in Georgia by regions. Also provided recommendations for the production of this crop, in particular, a significant reserve for increasing the production of hazelnuts is the introduction one shtamb forms of this culture, thereby significantly improving the lighting and other parameters of plant that will allow harvest increase of 2 tons and more.

ДИНАМИКА РОСТА ПРОИЗВОДСТВА ФУНДУКА В ГРУЗИИ ПО РЕГИОНАМ

Роланд Копалиани

доктор с/х наук, Государственный университет Акакия Церетели

Резюме

В статье рассмотрены развитие и перспективы производства фундука в Грузии по регионам. Также представлены рекомендации для производства этой культуры, в частности, значительным резервом для увеличения производства ореха является внедрение одноштамбных форм этой культуры, тем самым значительно улучшится освещение и другие параметры растения, что даст возможность увеличения урожая до 2 тон и более.